

KÖZÉRDEK.

A MAGYAR Bányász- és Kohász-Altisztiek Országos Egyesületének
HIVATALOS LAPJA

MINT A

„JÓ SZERENCSET“

II. évfolyamának

16. sz

külön melléklete.

LITSCHAUER LAJOS
m. kir. bányatanácsos.

SZERKESZTI:
közreműködésével

MATEJKA GYULA
osztálytitkár.

Híradások.

Egy bányamester kitüntetése. Ő Felsége a király egy a munkában megedzett, szorgalmas és testtel lélekkel a bányászat szolgálatában álló bányászt, *Pircz Józsefet* a salgótarjáni köszénbánya r.-t. salgótarjáni bányáinál alkalmazott bányamesterét, 40 évi hű szolgálatáért a koronás ezüst érdemkereszttel tüntette ki. F. évi április 18-án ment végbe a kitüntetés ünnepélyes átadása. Akik a munkások barátjai, akik szeretnek a munkások örömében és lelkesedésében részt venni, azok ez alkalommal oly szép, oly lélekemelő ünnepélynek lehettek tanúi, amilyen a munkások egyhangú életében csak ritkán fordul elő. Vasárnap délelőtt gyülekeztek a bányászok altisztjeikkel, valamint a társulati tisztviselők a bányakolónia Kaszinó épülete előtt, ahova nemsokára díszes társulati fogaton megérkezett *Pircz József* a kitüntetett bányamester. Bányásztársai harsogó éljenzéssel fogadták szeretett bajtársukat, akivel azután — a bányatársulati zenekarral az élén, a Rákóczi induló mellett — megindult a hosszú menet, a bányagazgatósági épület elé. Itt *Stempel Gyula* bányakapitány hatásos beszéd kíséretében, Ő Felsége nevében, mellére tűzte *Pircz* bányamesternek az érdemkeresztet, amire a zenekar a Himnusz-t játszotta el. Annak elhangzása után *Pircz* meghatott hangon mondott köszönetet az őt ért kitüntetésért. Általános érdeklődés mellett tartotta beszédjét *Gerő Nándor* bányagazgató, aki első sorban köszönetet mondott *Stempel* bányakapitánynak nemes fáradozásáért, amelynek eredménye *Pircz* bányamesternek és vele együtt az összes bányászoknak legmagasabb kitüntetése. Szavainak löbbj részét *Pircz*hez intézte, akivel kezdő mérnök korában már együtt működött és fáradságot nem ismerő buzgalommal szolgálta nemcsak a bányavállalat, hanem a bányászat és a munkások ügyeit

is, küzdve a földalatti elemekkel és ezer veszélylyel. Majd az altisztekhez és bányamunkásokhoz fordulva fölhívta őket, hogy kövessék Pircz bányamester példáját, aki hű szolgálatával bebizonyította, hogy munkásnak és kenyéradónak együtt kell működniök, hogy mindkettő elérje a remélt célt, akkor a munkás boldogulni fog. Tekintsék bányagazgatójukat atyjuknak, aki jóban és rosszban együtt érez velük, forduljanak mindig bizalommal hozzá, mert ő az, aki a munkás bajait méltatni tudja és igazságosan megítélve, orvosolhatja. Lelkes éljenzés követte Gerő bányagazgató szavait, akit a munkások mindenkor őszinte tisztelettel és bizalommal vesznek körül. Ezen felejthetetlenül szép jelenet után harsogó éljenzés és zeneszó mellett megindult a menet a bányakolónia-kaszinóba, ahol Pircz bányamester és az összes altisztek tiszteletére, az összes bányatisztviselők, valamint a salgótarjáni köszénbánya budapesti igazgatóságának képviselője és számos vendég részvétele mellett 120 terítékes ebéd rendeztetett. Az ünnepélyen Pircz József bányamester tiszteletére megjelentek: Stempel Gyula bányakapitány, továbbá a bányatársulat központi igazgatóságának képviselőjében Müller Bertalan főhivatalnok, Gleidura Géza apát-plébános Szecey Ernő főszolgabíró, Papp János főjegyző, Tóth Gyula községi bíró, és Bodó János jegyző. Az első szónok itt is Stempel bányaka-

TÁRCZA.

Az ősemler.

(Folytatás a 69. oldalhoz.)

Ez a meseország, ez a paradicsom tehát volt. Talán nem egészen úgy, a mint a biblia tanítja, talán nem úgy kezdődött és nem úgy végződött, a mint gyermekéveinkben hallottuk, de azért létezett. A vallás is csak a hagyományokból, a mondákból vette át, de ez mellékes, a fő az, hogy a tudomány is lassan a biblia álláspontjára helyezkedik, mert ha nincs paradicsom, akkor ma a földtekén nem él, uralkodik és zsarnokoskodik az ember.

Ennek a meggyőződésnek ma már tudományos alapja van. Ez a tudományos alap a heidelbergi ember. 1907 október 22-én találták mélyen a föld alatt koponyáját ennek az ősemlernek, aki még a mammutok korában élt. A koponyája hasonlatos a majoméhoz, de a fogsora teljesen emberi. Ez az ember sokkal korábban élt, mint a híres neander-völgyi, és sokkal öregebb, mint a Jáva szigetén talált úgynevezett Pithecanthropos. Szóval az első igazi ősemler. És alig találták meg máris halomra döntötte az őszszes oddigi elméleteket. Eddig azt hitték, hogy az emberi fogsor, amely nem fegyver, hanem csak eszköze az önföntartásnak, évezredek során kapta mai formáját; az elmélet azt tanította, hogy az ősemler a majomtól származván, állkapcsában éles metszőfogakat hordott, és csak később, amikor megtanulta a fegyvert használni és nem volt többé szüksége a természet adta védő és támadó

pitány volt, aki lelkes szavakban köszöntötte fel Ő Felségét. Utána Gerő bányaigazgató méltatta a bányatársulat elnökének dr. *Chorin Ferencz*-nek és az oldalán működő *Reimann Lázár* és *Frischmann I. F.* igazgatóknak a bányamunkások érdekében kifejtett nemes és áldásos törekvéseit. Kiemelte, hogy Reimann és Frischmann igazgatók Pirczczel együtt elérték a munkás törekvő, szorgalmas élet kitüntetését, amennyiben Ő Felsége őket a m. kir. udvari tanácsosi méltóságra emelte. Zúgó taps és éljenzés követte ezen beszédet, amelylyel azután az emelkedett jó hangulat meg volt alapítva. Felköszöntöket mondtak még Müller Bertalan, aki általános tetszéssel fogadott beszédében magát a mindent megteremtő munkát dicsőítette. Utána Gleidura Géza apátplébános éltette Stempel bányakapitányt, akit a bányászok vándor apostolának nevezett, mert majd itt, majd ott megjelenik a bányászok között, hogy ügyeiket megvizsgálva igazságot szolgáltatson, továbbá Gerő Nándort a bányavállalat fáradhatatlan bányaigazgatóját, aki a bányamunkások körében rendkívüli jóakarata miatt, általános szeretetnek örvend. *Horowicz Géza* bányatársulati intéző a megjelent vendégeket éltette. Az ebéd alatt a bányatársulati zenekar adta elő szebbnél szebb zenedarabjait és végül rázendített a bányászdalokra, amelyeket a jelenvolt bányászok éneke kísért. A társaság emelkedett jó-

eszközökre, változott meg fogsora és lett a majomból ember. A heidelbergi ember azonban azt bizonyítja, hogy az emberi fogsor a mai alakjában már az ősidőkben is megvolt és, hogy az emberi koponya összes részei megváltoztak, átalakultak, csak éppen a fogak nem. Ha ez igaz és nincs ok kételkedni benne, akkor egy új állatvilág között ősidőktől fogva óriási űr tátongott, mert az embert gyöngé állkapcsa, gyöngé fogsora mindig arra kényszerítette, hogy önvédelméről, életfentartásáról más módon gondoskodjék, mint a többi lények. Az embernek ezért fegyvert kellett használnia. De a fegyver már nem az ösztön, hanem az intelligenzia alkotása. Tehát már az ősemberben megszólalt az a valami, ami az embert az állatok fölé emeli. Ez azonban nem történt meg rögtön. Máról holnapra. Ehhez bizonyára évezredek voltak szükségesek. Talán millió évek. A míg a képekből gondolatok, a a gondolatból tett lett. A míg az emberi elme megkezdte munkálkodását, amíg az ember kiemelkedett az állatok sorából, megismerte a tárgyak értékét, megtanult alkotni fegyvereket, műszereket. Ki védte ez idő alatt az embert a többi állatoktól, azoknak karmától, éles fogsorától, rettentő testi erejétől? Egyenlőtlen fegyverekkel állott egymással szemben e két fél. az ember akkor még gyöngébb, tehetetlenebb volt, mint a majom és könyörtelenül elpusztult volna a létfontartás harcában, ha nem lakozik béke és nyugalom a földön. Vagyis ha nincs paradicsom. De volt. Az embert nem bántotta senki és semmi. Elhetett és fejlődhetett. Ez az oka, hogy nem pusztult el, hanem megerősödött és intelligenciája révén felülkerekedett és legázta az erősebb és hatalmasabb állatvilágot.

(Folytatjuk.)

kedvben együtt maradt a késő esti órákig. Felejthetetlenül szép nap volt ez. A bányászok szürke életében egy ragyogó napsugár. *H. G.*

Magánhírek.

Eljegyzés. *Lager Géza* jegyet váltott Unger Domokos balánbányai üzemvezető kedves és bájos szép leányával Zsenikével, 1909. április 24-én. — *Dr. Figura Ákos*, a rimamurány-salgótarjáni társulat likértelepi vegyész, m. hó 12-én eljegyezte Dall' Asta János korompai tekintélyes kereskedő leányát, Margitkát. (Szepesi Lapok. 1909. 44. sz.)

Házasság. *Viczian István* m. k. vasgyári alkalmazott m. hó 24-én esküdött örök hűséget *Vancsó Kamillának*, néhai Vancsó Ede volt kisgarami bíró kedves leányának. (Zólyomvármegyei Hirlap. 1909. 17. sz.) — *Tomesz Gyula*, az alsó szalánki új szeparator számvívője, m. hó 12-én vezette oltárhoz Kárpáti Margitot Pozsonyban. (Szepesi Lapok. 1909. 44. sz.)

Nyilvános köszönet.

Midőn 45 évi szolgálat után nyugalomba vonultam, főnökeimnek, fellebbvalóimnak és hivatal-társaimnak az irántam — szolgálati éveim alatt — tanúsított jóindulat-, szeretet- és támogatásért, czennel leghálásabb köszönetet mondok. Köszönetet mondok mindazoknak, kik hosszú, fáradságteljes munkálkodásom jutalmául részemre a koronás ezüst érdem-keresztet — Apostoli Királyunknál — kieszközölték, illetve engem arra érdemesítettek. Köszönetet mondok mindazoknak, kik az érdem-kereszt átadási ünnepélyt rendezték és abban résztvettek. Köszönetet mondok a nagyérdemű közönségnek, hogy az érdem átadásnál megjelent s ez által az ünnepély méltóságát emelte. Amidőn az Isten áldását kérem Apostoli Királyunkra, vagyok

teljes tisztelettel

Vajdahunyad, 1909. április 19-én.

id. Orencsák Simon,
ny. művezető.

TARTALOMJEGYZÉK.

Híradások. — **Tárcza.** Az ősember. — **Magánhírek.** — **Nyilvános köszönet.**